

Føroyar og EF

1. partur

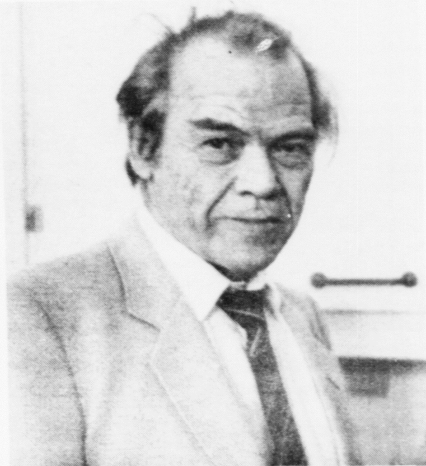
sjónarmið

Sameindu Norðurlandsku Tjóðir - SNT

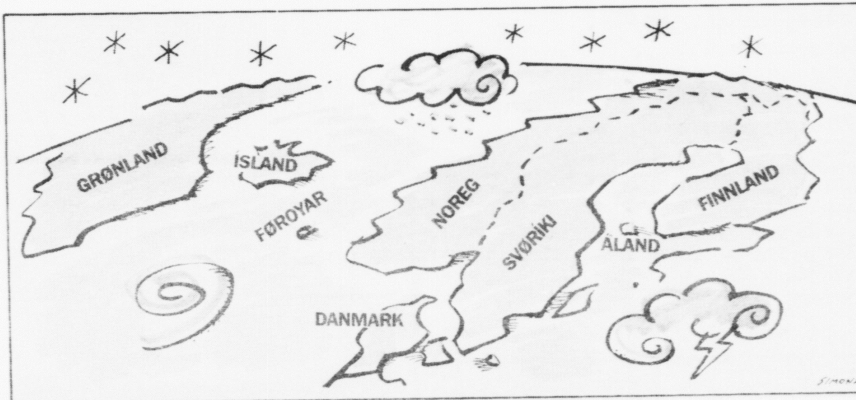
-Eingin ivi er um, at eitt sterkt SNT vil vera eitt av teimum mest áhugaverdu økjum í heiminum, sama hvussu tilknýti verður við EF.

Tað vil koma at umsita ("eiga") týðningarmesta partin av Norðurlantshavinum - eitt av teimum fáu enn ódálkaðu og tilfeingisríkastu økjum í heiminum skrivar Tórmóður Dahl, verkfrøðingur m.a. í Sjónarmið í dag.

Hann heldur, at hetta átti at pliktað norðurlandsku tjóðirnar at finna saman og skapa ein mótpól ímóti tí tilfeingisoyðandi og umhvørviseitrandi stóridnaðinum í bæði Eystur og Vestur Europa.



Tórmóður Dahl: -Sjálvandi skulu Norðurlondini tillaga seg viðurskiptini í eitt nú EF, men tað er uppá tíðina, at vit sjálvir nú byrja at vísa á okkara møguleikar, hvat vit kunnu og vilja. Ella er tað kanska so, at vit í Norðurlondum ikki hava eina einastu vísión av einum betri Europa at liva í?



Hetta mál hevur verið havt á lofti við jøvnum millumbili tey seinastu 40 árin, uttan tó at nakað annað er komið burtúr enn politiski bindiklubbin »Norðurlanda Ráðið« — eitt ráð, ið higartil mestsum einans hevur viðgjørt felags innanhýsis trupulleikar. Men rætt skal vera rætt: Norðurlanda Ráðið hevur eisini loyst onkrar av hesum trupulleikum, og somuleiðis hava veruligar royndir verið gjørdar at knýta bondini landanna millum fastari — eitt nú royndirnar við norðurlandsku »tolluniónini« í 1956 og »Nordøk« í 1970. Passfrælsi og frælsur arbeidsmarknaður eru tó itøkilig úrslit, og somuleiðis hava vit fingið ein heilan hóp av norðurlandskum mentanar- og vinnulivisgrunnum, og nýggir norðurlandskir stovnar/felagsskapir verða stovnst settir nærur á hvørjum ári.

Hóast spurnartekin kunnu setast við veruliga gagnvirkandi hjá fleiri av hesum norðurlandsku stovnum og grunnum — so mynda teir tó í sjálvum sær í hvussu so er eina vón um eitt vinnuligt og mentanarligt samstarv millum Norðurlondini, og fram um alt mynda teir, at tað onkustaðni í okkum býr ein kensla av, at vit, ið búleikast í hesum londum, ynskja at draga somu línu.

Nato-samgongan skapti í sinari tíð so djúpur gjáir millum Norðurlondini, at ógjørligt var at hugsa um eina »yvirpolitiska« sameining landanna millum, og limaskapur Danmarkar í EF gjørdi sjálvandi málið upp aftur meira fløkjasligt.

Hin vegin uppliva vit nú hvussu avleiðingarnar av »glasnost/perestrojka« knappliga heilt hava máað burtur stóð ið undir Warszawa-paktini, og sostatt eisini gjørt Nato-samgonguna nógv minni týðningarmikla. Størsta forðingin fyri einari veruligari sameining av norðurlandsku tjóðunum skuldi tí nú verið meira og minni jarðløgð. Eitt Danmark leyst (ella leysari) av EF er samanumtikið ein spurningur um at fáa einans 4–5% av teimum mongu »lunkaðu« EF-viðhaldsatkvøðunum yvir í »Norðurlandabólkin« — so tað meti og verða minsti trupulleikin.

Baltisku londini: Estland, Letland og Litauen liggja í dag nærur á knønum fyri Norðurlondunum. Skulu Norðurlond bert lata hesi útspindu lond sigla fyri vind og vág, til tey verða trýst inn í EF, tí tey ongar aðrar valmøguleikar hava?

Eingin ivi er um at eitt sterkt SNT vil verða eitt av teimum mest áhugaverdu økjum í heiminum, sama hvussu tilknýtið verður til EF. Eg

ivist heldur ikki í, at viðskygdir politikarar sum Jacques Delors og fjøldin av teimum skjött vaksandi »ælaboragflokunum« í EF-londunum og EF-parlamentinum vildu fegnast um tað avbjóðing, sum SNT vildi verið.

Eitt SNT vil koma at umsita (»eiga«) týðningarmesta partin av Norður Atlantshavinum — eitt av teimum fáu enn ódálkaðu og tilfeingisríkastu økjum í heiminum. Hetta átti eisini at pliktað norðurlandsku tjóðirnar at finna saman og skapa ein mótpól ímóti tí tilfeingisoyðandi og umhvørviseitrandi stóridnaðinum bæði í Eystur og Vestur Europa. Tí tað er eingin loyna, at heldur gongdin í hesum londunum fram sum higartil, so er tann tíðin ikki langt burtur, tá meginokið í Europu er »uppbrúkt« og niðurdálkað.

Hetta veit tann dálkandi stóridnaðurin fullvæl, og hetta vita eisini tær meira framkomnu skrivstovurottarnar í Brüssel. Fyri hesi fólk vil tí størri rásarum vera einasta loysnin at skjóta út tað »skræðlið«, sum má koma fyrr ella seinni, tí hóast sjálv Margaret Thatcher nú knappliga hevur snarað 180° og er vorðin ljósgrøn (í m.a. karbondioksýd-málinum — »vakstrarhús-mátturin«), so eru eingin tekin um at stóridnaðurin kemur at lurta eftir henni.

Eingin verulig menning — politisk, vinnulig ella mentanarlig — verður framd uttan mótpól. Fyri øll Norðurlond — Danmark iroknað — hevur tað higartil alla tíðina verið ein spurningur um at tillaga seg viðurskiptini í tí stóra, arroganta EF (eins og tað í okkara vinnulivi tey seinastu 20 árin hevur verið ein spurningur um at tillaga seg áskoðaninar hjá Fiskasøluni). Sjálvandi skulu Norðurlondini tillaga seg viðurskiptini í marknaðarløndunum — m.a. EF, men tað er uppá tíðina at vit sjálvir nú byrja at vísa á okkara møguleikar, hvat vit kunnu gera og hvat vit vilja. Ella er tað kanska so at vit í Norðurlondunum ikki hava eina einastu vísión av einum betri Europa at liva í?

Apokalyptisk verður sagt: »Tíðin er altíð komin! Ein eingil skal koma og siga frá, tá hon er farin!« — Ongantið í nýggjari tíð hevur tíðin verið so »komin« at samla Norðurlondini í eitt »Sameintu Norðurlandsku Tjóðir« sum júst í dag!

2. partur kemur í komandi viku